

Warszawa 16.07.2023

Recenzja dorobku artystycznego oraz rozprawy doktorskiej

Pana mgr Bartosza Konopki

w związku z procedurą postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych przeprowadzaną przez Uczelnianą Komisję ds. Stopni Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

I

Ocena dorobku artystycznego Kandydata

Pan mgr Bartosz Konopka w 1996 roku ukończył filmoznaństwo na Uniwersytecie Jagiellońskim. W latach 1997-2000 pracował jako reporter w TVN i TVP i tam realizował reportaże telewizyjne. Ukończył dziennikarstwo podyplomowe na UW a Wydział Reżyserii na WriTv w Katowicach w 2002 roku. W latach 2003-2005 odbył kurs dokumentalny i fabularny w Mistrzowskiej Szkole Reżyserii Filmowej Andrzeja Wajdy.

Bogata twórczość Pana Bartosza Konopki oprócz filmów dokumentalnych obejmuje prace fabularne w tym seriale telewizyjne. *Ballada o kozie*, *Trójka do wzięcia*, *Królik po berlińsku*, *Lęk wysokości*, *Sztuka znikania*, *Bez tajemnic*, *Nowa warszawa*, *W głębi lasu*, *Skazana czy Krew boga* – to tylko niektóre z nich. W 2003 roku (z Piotrem Rosołowskim) wygrał konkurs telewizyjny Planet Germany na scenariusz filmu dokumentalnego *Ballada o kozie*, która była nagrodzona na Berlinale w 2004 roku i pokazywana w wielu oddziałach Planet na całym świecie. Program 30 minut przyniósł Panu Konopce szereg nagród za film *Trójka do wzięcia* z 2006 roku. Zrealizowany w 2009 roku *Królik po berlińsku* zdobył nominację do Oscara oraz Złotego Lajkonika w Krakowie, wygraną na Hot Docs Toronto, Documenta Madrid i miał dystrybucję w ponad 40 krajach. Debiut fabularny *Lęk wysokości* z 2011 roku zdobył wiele nagród m.in. w Mannheim, Bombaju i Gdyni. W 2013 roku zrealizował 7 odcinków serialu *Bez tajemnic* dla HBO Europe a w 2014 dokument muzyczny *Nowa Warszawa* i film fabularny *Z łóżka powstałeś*.

Uhonorowany wieloma nagrodami film *Krew Boga* Pan Bartosz Konopka ukończył w 2018 roku.

W 2019 roku zrealizował dla Netfliksa serial *W głębi lasu* a dla Canal+, *Mały Grand Hotel* oraz II sezon *Pod powierzchnią* dla TVN. Lata 2021-2023 były szczególnie bogate w obecność doktoranta na ekranie i telewizji. W tym czasie realizuje seriale *Skazana* i *Zachowaj spokój* oraz film fabularny *Wyrwa* ze 100000 widzów w kinach

Ważnym elementem pracy Pana Bartosza Konopki jest jego aktywność pedagogiczna. Wykłada na WriTv w Katowicach, na Litwie i w Niemczech. Jest stypendystą Ministra Kultury i Nipkowa w Berlinie. Uczestnik wielu warsztatów.

Bogaty dorobek pedagogiczny oraz prace filmowe ukoronowane wieloma znaczącymi nagrodami skłaniają mnie do stwierdzenia, że Pan Bartosz Konopka jest niezwykle utalentowanym twórcą a Jego praca ze studentami z pewnością zaowocuje w przyszłości ciekawymi propozycjami polskiego kina.

II.

Ocena rozprawy doktorskiej (krytyczna charakterystyka)

Tytuł dysertacji: *KREW BOGA MIĘDZY DRAMATEM HISTORYCZNYM A FANTASY ANALIZA PRZYPADKU*

Dysertacja liczy 183 strony i jest podzielona na dwanaście nienumerowanych rozdziałów. Każdy z rozdziałów posiada tytuł. Całość uzupełnia wstęp, podsumowanie, bibliografia, streszczenie w języku polskim i angielskim oraz aneksy zawierające scenopis oraz prezentację.

Film pt *Krew Boga* – dołączony do dysertacji, którego edycja wynosi 100 min jest ciekawą próbą przeniesienia w czasie i przestrzeni historycznych wątków do zamierzonych czasów misjonarskich. Akcja filmu rozgrywa się w bliżej nieokreślonym miejscu najprawdopodobniej gdzieś w środkowej lub północnej Europie w nadmorskich terenach zamieszkałych przez plemię niechrześcijańskie. Skróć scenariusza i streszczenie filmu znajduje się na 7 i 51 stronie pracy. Scenariusz zawiera dokładne opisy poszczególnych scen wraz z adekwatnymi rysunkami, zdjęciami z miejsc wydarzeń a nawet projekty kostiumów.

Wytrawny historyk pradawnych dziejów z pewnością mógłby określić przybliżony czas akcji. I choć autor filmu wraz ze współscenarzystą doskonale zdawali sobie sprawę z tego, że wszelkie, nawet te domniemane, hipotezy historyczne mogą się rozmijać dalece z ówczesną rzeczywistością (pytanie, które się od razu nasuwa: *...a jaka była ta rzeczywistość?*) to stworzyli nader ciekawą konstrukcję utworu w którym przenikają się sceny realistyczne z

onirycznymi fantasmagoriemi z pogranicza gatunku fantasy. Podkreślam przy każdej okazji, że nie jest rzeczą prostą konstrukcja wątków fabularnych tak aby harmonizowała z historycznym przekazem. Bardzo łatwo otrzeć się o trywializm, brak pogłębionej wiedzy nie tylko tej dotyczącej prawdy historycznej ale będącej na styku spraw pozornie drugorzędnych, i gdzie wprawne oko znawcy szybko wyłapuje fałsz. Jednak, co warto podkreślić, autor filmu odżegnuje się od wkładania jego pracy w ramy historyczne. *„Ten film jest bardziej pytaniem o ponadczasową kondycję człowieka, niż historyczną narracją. Dlatego nie określamy gdzie i kiedy dzieje się akcja, mieszamy obyczaje, kostiumy, zależności. Uciekamy od konkretności. Szukamy rytuałów i mechanizmów wspólnych dla wielu kultur, dla różnych ludzi. Melanz gatunków, świadoma mozaikowość w pełnej architekturze utworu potwierdzają tę tezę autora. I jest to niewątpliwie ciekawy zabieg. Ucieczka od jednoznaczności, prawd czy półprawd w stronę klechdy, podania z zaskakującym morałem.*

Ciekawa wydaje się geneza i sposób dochodzenia autora dysertacji do ostatecznego kształtu scenariusza. Jest to myślenie wielowarstwowe, któremu towarzyszy kilka inspiracji. Warto przytoczyć te najważniejsze: *” Pomysł na film Krew Boga zrodził się z kilku inspiracji. Po pierwsze z mojego odwiecznego sprzeciwu wobec bezdyskusyjnych dogmatów i autorytetów. Z potrzeby szukania dialogu, alternatyw, które mogą godzić różne pomysły na świat, a nie zaogniać konflikty. Po drugie, z fascynacji pokojowymi buntownikami, takimi jak Chrystus, Gandhi, Martin Luther King i inni. Po trzecie, z mądrości jaką niesie w sobie milczenie, poszukiwanie skupienia wewnętrznego, oddziaływanie na ludzi obecnością, a nie pustymi słowami, wszechobecnym zagadaniem czy ideologią”.*

Kostium, uzbrojenie, obyczaje, język, układy choreograficzne - to wszystko multiplikuje się na ekranie w postaci dzieła pełnego lub , co gorsze, jako nieudane wyzwanie niepotrzebnie podjęte . W filmie *Krew Boga* te wszystkie wątpliwości nie mają miejsca. Jest on zwartą myślowo propozycją gdzie precyzyjnie odtworzono dramatyczne wydarzenia towarzyszące głównym bohaterom a nadanie całości odpowiedniego rytmu (co nie jest rzeczą prostą) sprawia, że całość czyta się z dużym zainteresowaniem. Jak zastrzega autor dzieła, brak historycznych odniesień stanowi punkt wyjścia pracy nad ideą i przesłaniem filmu. Bogata literatura historyczna i filozoficzna to baza która towarzyszyła jego powstawaniu . Prace Strzelczyka, Moulina, Dequensa czy Miśkiewicza z pewnością pomogły Panu Bartoszewi Konopce w budowaniu obrazu o maksymalnej intensywności.

Szczegół w detalu, elementy kostiumu, maski, rekwizyty, charakteryzacja, odtworzenie rytuałów, bardzo dobrze dobrane lokacje dla poszczególnych scen oraz rozwiązania inscenizacyjne dopełniają całości. Ważną rolę w dopełnieniu strony obrazowej spełniają operatorskie środki inscenizacyjne. One pomagają w odczytywaniu symbolicznych ścieżek, którymi poruszają się bohaterowie. Woda (już w pierwszym ujęciu spadające z drzewa krople deszczu), ogień (towarzyszący praktycznie każdej scenie), mgły i opary (symbolizujące wejście w nieznaną, tajemniczy świat) to niektóre z nich. Niebagatelną rolę odgrywa również

paleta barw. Pochodnie, ogniska to oczywiste odniesienia do malarstwa Georges'a de La Tour. Dominanta niebieska przypominająca malarstwo wczesnorenesansowe Giotta, Massacia czy Lippiego. *Gody w Kanie Galilejskiej* Veronese gdzie błękit nieba buduje przestrzeń obcującą z czerwonych kostiumami Chrystusa i apostołów. Mieszanie barwy niebieskiej z oranżem w różnych odcieniach przywołuje malarstwo Leonarda da Vinci i jego *Madonnę wśród skał* z National Museum w Londynie zaś pogłębiony kontrast niepokojące wizje i duchowe nostalgie wielu prac Caspara Davida Fridricha. Tych odniesień malarskich jest więcej. Istnieją również powiązania filmowe – na których autor opierał swoją wizję obrazu. Prace Tarkowskiego, *Zjawa* Inarritu czy *Cast Away – poza światem* Zemeckisa to pozycje idealnie wpasowane w przemyślenia autora.

Na szczególną uwagę zasługuje rola głównego bohatera. Reżyser umiejętnie prowadzi Krzysztofa Pieczyńskiego przez wszystkie meandry i zawiłości osobowości gdzie amplituda natężenia egzaltacji Wallilbrorda zmienia się z każdą chwilą i gdzie trudno znaleźć wybory emocjonalne a jeszcze trudniej je zagrać

KONKLUZJA

Rozprawa doktorska Pana mgr Bartosza Konopki prezentuje rozwiązanie oryginalnego problemu artystycznego. Kandydat wykazuje się ogólną wiedzą teoretyczną oraz opanowaniem warsztatu pojęciowego, który znajduje zastosowanie w opisie i analizie zjawisk twórczych w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych. Dzieło będące przedmiotem postępowania oraz rozprawa doktorska spełniają warunki określone w art. 186.1. ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dnia 20 lipca 2018 roku.

Niniejszym popieram wniosek Uczelnianej Komisji ds. Stopni Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach o nadanie Panu mgr Bartoszowi Konopce stopnia doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych oraz zwracam się z wnioskiem o podjęcie dalszych czynności związanych z procedurą postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

prof. dr hab.inż. Tomasz Samosionek